ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΡΟΝΟΙᾼ

ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΥΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

ΕΤΟΣ Η΄. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 9 ΙΟΥΝΙΟΥ 1918. ΑΡΙΘ. 155

ΟΜΙΛΙΑ ΣΥΝΤΟΜΟΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ

Ἰδιαιτέρας προσοχῆς ἄξια εἶναι δύο εἴδη κατορθωμάτων, τὰ ὁποῖα ἐξαίρει μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν ὁ σημερινὸς ἀπόστολος.

Ἀκούσατε τὰ πρῶτα.

«Διὰ τῆς πίστεως, λέγει, κατηγωνίσαντο βασιλείας... ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων», ἤτοι ἔτρεψαν εἰς φυγὴν ἐχθρικοὺς στρατούς.

Τὸ χωρίον τοῦτο τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου διαφωτίζει σπουδαιότατον ζήτημα· κατὰ πόσον δηλαδή, ὑπὸ δικαίας καὶ ἱερὰς προϋποθέσεις, ἐν παραδείγματι πρὸς διατήρησιν ἢ ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας του, ἐπιτρέπει τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ἕνα λαὸν νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὴν μάχην. Μία τοιαύτη προσφυγὴ κατὰ τοῦ ἐπιδρομέως, τοῦ ἅρπαγος, τοῦ ἀπολιτίστου ἢ πολιτισμένου ληστοῦ, εἶναι τόσον φυσική, τόσον εὔλογος, τόσον ὄχι μόνον ἐντὸς τοῦ δικαιώματος, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τοῦ καθήκοντος τῶν ἐλευθέρων ψυχῶν, ὥστε νὰ εἶναι πράγματι ἄξιον ἀπορίας πῶς ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι, λέγοντες ὅτι ἀγαποῦν τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἀποτροπιάζονται τὸν κατακτητὴν καὶ τὸν τύραννον,

θεωροῦν ἐν τούτοις ἀπηγορευμένον καὶ αὐτὸν τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας πόλεμον. Καὶ εἶναι τόσον ἀντιφατικὴ ἡ γνώμη αὕτη, ἡ δὲ ἐφαρμογή της θὰ καθίστα εἰς τοὺς μαχαιροφόρους πλεονέκτας καὶ τὰ ληστρικὰ φῦλα τόσον εὔκολον τὴν πλήρη ἐξαφάνισιν τῆς ἐλευθερίας ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, ὥστε θὰ ἦτο ἀναξία συζητήσεως, ἐὰν πολλοί, οἱ μὲν ἕνεκα πλάνης, οἱ δὲ ἕνεκα ἰδιοτελείας δὲν προσεπάθουν νὰ τὴν περικαλύπτουν μὲ τὸ κῦρος τοῦ Εὐαγγελίου! Τὸ Εὐαγγέλιον, λέγουν, διὰ καμμίαν αἰτίαν καὶ διὰ κανένα ἀπολύτως σκοπὸν δὲν ἐπιτρέπει τὸν πόλεμον!

Ποῦ τοῦ Εὐαγγελίου τὸ ἀνέγνωσαν; Δὲν ἔχουν νὰ δείξουν. Ὅπερ δὲν τοὺς ἐμποδίζει νὰ τὸ ἐξάγουν ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συνιστᾷ εἰς τοὺς ὀπαδούς του τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εἰρήνην. Καὶ ἐπιπροσθέτουν: ἄρα ὁ πόλεμος, προδίδων ἔλλειψιν ἀγάπης καὶ ἐπιφέρων ῥῆξιν τῆς εἰρήνης, εἶναι ἀπολύτως ἀπηγορευμένος.

Τί θὰ ἀπαντήσωμεν; ὅτι τὸ ἄριστον εἰς τοῦτο σχόλιον ἔκαμεν ὁ θεολόγος Γρηγόριος, ὁ ὁποῖος εἶπε: «κρείσσων πόλεμος εἰρήνης χωριζούσης Θεοῦ». Καὶ πότε ἡ εἰρήνη χωρίζει ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἀντιτίθεται πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ; Ὅταν δι᾽ αὐτῆς δημιουργοῦνται καὶ ἑδραιώνονται καταδυναστεύσεις καὶ τυραννίαι, ἁρπαγαὶ καὶ πλεονεξίαι εἰς βάρος τῶν ἀτόμων, τῶν κοινωνιῶν, τῶν ἐθνῶν, ἀθετῆται δὲ ἡ μόνη ἀρεστὴ εἰς τὸν Θεὸν εἰρήνη, ἐκείνη δηλαδή, ἡ ὁποία στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἰσότητος, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀδελφώσεως κοινωνιῶν καὶ λαῶν.

Τὴν ἐπὶ γῆς εἰρήνην τὸ Εὐαγγέλιον συνδέει μὲ τὴν δόξαν τοῦ ἐν ὑψίστοις Θεοῦ, ἤτοι μὲ τὴν γενικὴν ἀναγνώρισιν καὶ πραγματοποίησιν τῆς βασιλείας του ἐν μέσῳ τῆς ἀνθρωπότητος. Λείπει ἡ προϋπόθεσις αὕτη; Κατ᾽ ἀνάγκην θὰ εἶναι ἀδύνατος ἡ μονομερὴς ἐμφάνισις εἰρήνης, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῇ διεσπασμένη καὶ καθ᾽ ἑαυτήν. Κατάκτησις σημαίνει ἁρπαγὴν καὶ ἀδικίαν, διαίρεσιν τῶν λαῶν εἰς κυριάρχους καὶ ὑποτελεῖς, τυράννους καὶ δούλους. Εἶναι ἑπομένως ἡ κατάκτησις ἄρνησις καὶ ἀναίρεσις τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐρωτῶμεν: Πῶς οἱ Χριστιανοὶ ὑποχρεοῦνται νὰ ἀναγνωρίζωσι τοιοῦτο καθεστώς; Πῶς δὲ εἶναι δυνατὴ ἡ πραγματοποίησις τῆς εὐαγγελικῆς εἰρήνης ἐντὸς διεθνοῦς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως, ἡ ὁποία ἐκδιώκει τὸν Θεὸν διὰ νὰ ἐνθρονίσῃ τὸν Σατανᾶν;

Εἶπεν εἰρήνην ὁ Ἰησοῦς; Ναί· ἀλλὰ πρὸς τοὺς μαθητάς του ὡς πρὸς τὰς μεταξύ των σχέσεις, διότι αὐτοὶ ἠδύναντο νὰ πραγματοποιήσουν εὐαγγελικὴν εἰρήνην. Ποῦ ὅμως συνέστησε συμβιβασμὸν καὶ εἰρήνην πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἀδικίας; Καὶ πῶς τότε θὰ ἐξηγήσωμεν τὴν βιαίαν καὶ ὁπλοφόρον ἐκείνην ἐπίθεσιν, εἰς τὴν ὁποίαν προέβη αὐτὸς προσωπικῶς, μὲ τὸ φραγέλλιον εἰς τὴν χεῖρα, κατὰ τῶν καπήλων τοῦ ἱεροῦ;

Ἔπειτα δὲν εἶναι ὁ Ἰησοῦς, ὁ εἰπών· «ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ»; (Λουκ. ΙΑ΄ 21). Ἐπιτρέπεται λοιπὸν εἰς ἕνα λαὸν νὰ ἀμυνθῇ ἐνόπλως ὑπὲρ τοῦ ἐδάφους του καὶ τῶν ἀγαθῶν του. Ἐπιτρέπεται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ τότε τί γίνεται ἡ μωρὰ καὶ ἐπιπολαία ἑρμηνεία ἐκείνων, οἵτινες λέγουν, ὅτι δι' οὐδένα λόγον καὶ διὰ καμμίαν αἰτίαν δὲν ἐπιτρέπει τὸν πόλεμον τὸ Εὐαγγέλιον; Καὶ ὅταν δικαιοῦμαι νὰ κτυπήσω τὸν ἐπιδρομέα τοῦ ἐδάφους μου διὰ νὰ μὴ τὸ καταλάβῃ, διὰ νὰ μὴ πραγματοποιήσῃ δηλαδὴ ἁρπαγὴν καὶ ἀδικίαν, πῶς δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι, ἐὰν τὸ ἥρπασεν ἤδη, ὀφείλω νὰ σεβασθῶ εἰς τὸν αἰῶνα μίαν ἁρπαγήν, τόσον ἀπεχθῆ εἰς τὸν Θεόν, ὥστε ὁ ἴδιος νὰ μὲ παρορμᾷ ὅπως χρησιμοποιήσω τὰ ὅπλα κατ' αὐτῆς;

Θὰ ἦτό τις τόσον δύσκολος, ὥστε ν' ἀμφιβάλλῃ ἀκόμη; Ἰδοὺ ὁ Παῦλος, ὁ ὁποῖος πλέκει τὰ ἐγκώμια ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐπολέμησαν βασιλεῖς καὶ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθρικοὺς στρατούς.

Θὰ ἐλέγετο ὅτι τοῦτο ἐπέτρεπεν ἁπλῶς ὁ Θεὸς ὑπὸ τὸν ἰουδαϊκὸν νόμον καὶ εἰς προχριστιανικὴν ἐποχήν, ὅτι δηλαδὴ ἀπετέλει πρᾶξιν ἀνεκτὴν μόνον διὰ τότε, ἀλλ' ὄχι καὶ εὐάρεστον εἰς τὴν θείαν δικαιοσύνην; Ἀλλ' ὁ Παῦλος μᾶς προεφύλαξεν ἀπὸ τοιαύτης πλάνης. Τί διακηρύττει; Ὅτι ὁ Γεδεὼν καὶ ὁ Βαρὰκ καὶ ὁ Σαμψὼν καὶ ὁ Ἰεφθάε καὶ οἱ ἄλλοι πολεμισταὶ τοῦ Ἰσραήλ, οἱ ὁποῖοι ἠγωνίσθησαν ἐναντίον παρανόμων ἐχθρῶν, δὲν ὑπῆρξαν ἥρωες μόνον διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἱστορίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκλεκτοὶ ἥρωες ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἄξιοι τῆς οὐρανίου βασιλείας καὶ τῶν ἀθανάτων αὐτῆς στεφάνων.

Σὲ καλεῖ λοιπὸν ἡ Πατρίς σου διὰ νὰ ἀγωνισθῇς ὅπως μὴ δουλωθοῦν οἱ ἀδελφοί σου, ἢ διὰ ν' ἀπελευθερωθοῦν ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἠτύχησαν νὰ δουλωθοῦν; Δράμε μὲ ὅλην σου τὴν προθυμίαν. Εἷς τοιοῦτος ἀγὼν εἶναι καὶ ἀπὸ τὰς μᾶλλον θεαρέστους πράξεις. Καὶ ὅσῳ εἰς

λαὸς εἶναι πράγματι εὐσεβέστερος, ὁ λαὸς οὗτος μὲ περισσοτέραν καὶ ἰσχυροτέραν ἐπιθυμίαν καὶ ὁρμὴν πρὸς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἐλευθερίαν, θὰ εἶναι καὶ προθυμότερος εἰς τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν κινδύνους καὶ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν αὐταπαρνήσεις καὶ θυσίας.

Καὶ ἐρχόμεθα τώρα εἰς τὰ ἄλλα κατορθώματα τῆς σημερινῆς ἀποστολικῆς περικοπῆς, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο νὰ προσονομασθῶσι κατορθώματα τῶν παθημάτων.

Ποῖοι οἱ ἥρωες αὐτῶν; Ὁ Παῦλος τοὺς ἀπαριθμεῖ. Ἐτυμπανίσθησαν, λέγει, ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς, ἐλιθάσθησαν, ἐπριονίσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.

Βλέπετε; Τί εἶναι καὶ αὐτοί; Πολεμισταὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ βίου τῶν λαῶν, ἄνδρες μὴ ἀνεχόμενοι μεταξὺ τοῦ ἔθνους των τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν ἀνομίαν, τὴν τυραννίαν καὶ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἀναλαμβάνοντες τὸν ὄχι μόνον εὐγενῆ, ἀλλὰ καὶ θεῖον κατ᾽ αὐτῶν ἀγῶνα, ἀδιάφορον ἐὰν ὁ βίος των θὰ διαρρεύσῃ ἄνευ ἡσυχίας, μὲ διαρκεῖς κινδύνους, διωγμοὺς καὶ στερήσεις καὶ παθήματα, διὰ νὰ καταλήξῃ πιθανῶς καὶ εἰς μαρτυρικὸν θάνατον. Εἶναι οὗτοι οἱ μάρτυρες ἥρωες, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔλειψαν εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ οἵτινες ὑπερεπληθύνθησαν ὑπὸ τὴν πίστιν τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ εὐλογοῦντος τοὺς δεδιωγμένους ἕνεκεν δικαιοσύνης.

Εἴμεθα λοιπὸν γνήσιοι χριστιανοί; Ἂς εἰρηνεύωμεν μεταξύ μας· ἂς εἰρηνεύωμεν ἀκόμη πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἐφ᾽ ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν. Θὰ ἦτο ὅμως ὄχι πλάνη μόνον, θὰ ἦτο ἁμαρτία ἀσυγχώρητος, ἐὰν ἠθέλομεν νομίσῃ ὅτι ὀφείλομεν διὰ τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εἰρήνης μας νὰ στηρίξωμεν πολιτικήν, κοινωνικὴν ἢ διεθνῆ κατάστασιν βασιζομένην εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀδικίαν. Ὁ χριστιανός, ὅπου πρέπει, εἶναι καὶ ἀγωνιστὴς καὶ μάρτυς καὶ ἥρως καὶ πολεμιστής. Τότε δὲ μόνον κοινωνίαι καὶ λαοὶ θὰ πραγματοποιήσουν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅταν περισσοτέρα ἀληθὴς χριστιανωσύνη ἐπιστρατεύσῃ ὅσῳ τὸ δυνατὸν περισσοτέρους ἄνδρας καὶ λαοὺς ἀποφασισμένους νὰ κτυπήσουν κατακέφαλα πᾶσαν τυραννίαν καὶ πᾶσαν ἀδικίαν, διότι ἡ κυριαρχία τούτων θὰ καθιστᾷ ἀδύνατον

τὸν ἥσυχον καὶ εἰρηνικὸν βίον τόσον εἰς τοὺς κόλπους τῶν κοινωνιῶν, ὅσῳ καὶ μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ τῶν ἐθνῶν.

ΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑΙ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΑΙ

Η ΤΕΛΕΙΑ ΑΥΤΩΝ ΦΘΟΡΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΑΙ ΙΔΙᾼ Τῌ ΑΤΤΙΚῌ

(Συνέχεια τῆς σελ. 279).

Παραιτῶν δὲ ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐποίησαν τέλος ξένοι πρὸς τὴν χριστιανικὴν τέχνην καὶ τὴν ἐπιστήμην, ἀναγράφω μετὰ λύπης τὴν μεγίστην καταστροφὴν τὴν ἐπενεχθεῖσαν εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ ναΐσκου τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἁγ. Φιλοθέης παρὰ τὴν Μητρόπολιν ὑπὸ τοῦ ἄλλοτε Μητροπολίτου Γερμανοῦ χάριν ἀνεγέρσεως τοῦ σημερινοῦ μητροπολιτικοῦ μεγάρου. Καὶ ἐρρίφθησαν μὲν τότε κραυγαὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ περιοδικοῦ «Ἑβδομάς», πλὴν εἰς μάτην! Μετ᾽ ὀλίγον δὲν ὑπῆρχον οὔτε αἱ εἰκόνες τοῦ ναοῦ, ἔργα τοῦ ιζ´ αἰῶνος, οὔτε τοῦ ἑστιατορίου, οὔτε καὶ οἱ ἱεροὶ τόποι τοῦ ἀσκητηρίου τῆς Φιλοθέης, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ μάρτυς αὕτη πολλάκις ἔκρυψε τὰς ἀθηναίας κόρας ἀπὸ τῆς ἀτιμώσεως καὶ τῆς βεβαίας ἐξοντώσεως. Καὶ ἤδη ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ δὲν ἀπέμειναν εἰμὴ παλαιοὶ λίθοι τοῦ ναοῦ καὶ ἐνεπίγραφος πλὰξ μαρτυροῦσα περὶ τῆς κρύπτης τῆς μάρτυρος. Μικρὰ μόνον τοιχογραφία καὶ δύο εἰκόνες δεσποτικαί, ἔργα τοῦ περιφήμου Τζάνε, κατωρθώθη ν᾽ ἀποκομισθῶσιν ἐκεῖθεν τῇ φροντίδι ἰδιωτῶν καὶ τῆς Χριστ. Ἑταιρείας. Ἐν τῇ περαιτέρω δ᾽ ἀφηγήσει τῶν γενομένων καταστροφῶν δύναμαι ν᾽ ἀπαριθμήσω καὶ τὰς λαμπροτάτας εἰκόνας τῆς Γοργοεπηκόου (Ἁγ. Ἐλευθερίου), αἱ ὁποῖαι δὲν ὑπάρχουσι κατακαλυφθεῖσαι ὑπὸ τὸ πυκνὸν χρῶμα νεωτάτου ἐλαιοχρώματος. Θὰ ἠγνοοῦμεν δὲ τελείως ποῖαι ἦσαν αὗται, ἐὰν δὲν εἴχομεν μεμονωμένας τινὰς πληροφορίας, καὶ τὸ σπουδαιότερον τὰς ἀντιγραφὰς τοῦ περιφήμου Λουδοβίκου Θειρσίου, ὅστις πρὸ ἡμίσεος καὶ πλέον αἰῶνος ἀντέγραψε καὶ ἐμελέτησε ταύτας πρὸς δημιουργίαν τῶν εἰκόνων τοῦ Ἁγ. Νικοδήμου ἐν Ἀθήναις, τῆς Ἁγ. Τριάδος ἐν Βιέννῃ καὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν ναῶν τῶν δουκῶν Νικολάου καὶ Μιχαὴλ Νικολάγιεβιτς ἐν Πετρουπόλει κλπ. Θὰ ἠδυνάμην δ᾽ εἰς τὰς καταστροφὰς ταύτας νὰ προσθέσω καὶ τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν καταστραφεισῶν

ἐκκλησιῶν ἐν τῇ νῦν πόλει, ἀπὸ τοῦ ὑλικοῦ τῶν ὁποίων ἀνηγέρθη διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος Κάλκου ἡ νῦν Μητρόπολις τῶν Ἀθηνῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ πλῆθος τῶν ναῶν ἐν τῷ Ἐλαιῶνι ἀπὸ τοῦ Ἁγ. Ἀκινδύνου (Πατήσια) μέχρι τῆς Μουσταπίδαινας καὶ τοῦ Ἁγ. Νικολάου τοῦ Χωστοῦ (Κολοκυνθοῦ). Ὁμοίαν δὲ καταστροφὴν δύναταί τις νὰ διακρίνῃ καὶ εἰς τὴν λοιπὴν περίχωρον τῆς Ἀττικῆς, ἀπὸ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Ὑμηττοῦ ὅπου ἡ λαμπρὰ μονὴ ἄλλοτε τοῦ Ἀστερίου μέχρι τοῦ Πεντελικοῦ ὅπου ἡ περίφημος Νταοὺ καὶ τοῦ Πάρνηθος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσιν ἡ Ἁγ. Τριὰς καὶ ὁ Ἅγ. Νικόλαος διατηροῦντα ὅλως ἐκ τύχης τινὰ τοῦ διακόσμου αὐτῶν. Ἀλλ᾽ ὑπὲρ πάντα ταῦτα θρηνοῦμεν τὴν ἀνεπανόρθωτον καταστροφὴν τοῦ περιφήμου καλλιτεχνήματος τοῦ Δαφνίου, τὸ ὁποῖον αἱ γενόμεναι ἐπιδιορθώσεις διὰ τοῦ Ἰταλοῦ μουσειωτοῦ Nuovo, μετὰ τὸ τερατούργημα τοῦ θόλου, κατὰ τὸ πλεῖστον κατέστρεψαν. Εὐτυχῶς πως, ὅτι ὑπάρχει καὶ τρόπος τις, διὰ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ νοήσῃ τις τὴν παλαιὰν ψηφοθετικὴν σειράν. Ἐὰν δὲ κατὰ τὴν γενομένην τότε ἐπιδιόρθωσιν δὲν μετεχειρίζοντο τὸ ὀλέθριον μέσον τῆς συγκολλήσεως τῶν ψηφίδων διὰ τσιμέντου θὰ ἠδυνάμεθα ἀργότερον ν᾽ ἀποδώσωμεν εἰς τὸν κάλλιστον τοῦτον ναὸν καὶ τὸν παλαιὸν θόλον καὶ τὰ γνήσια αὐτοῦ μωσαϊκά! Ἀλλ᾽ ἤδη ἐπὶ τέλους δὲν εἶναι δυνατόν, ἀφοῦ τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται, νὰ ληφθῇ γενική τις μέριμνα περὶ τοῦ ναοῦ τούτου καὶ τοῦ χώρου, ὅπως ἀποκαθαρθῇ τῶν παροικοδομημάτων ἐκείνων τῶν μικρῶν καὶ τοῦ μανδροτοίχου, κατασκευαζομένου περιβόλου τινὸς μετὰ κιγκλίδων καὶ βυζαντινομόρφου τοίχου κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἐργασιῶν τοῦ περιφήμου Ρώσου ἀρχιμανδρίτου Ἀντωνίνου, ὅστις κατὰ τὸ 1842 περίπου ἔδωκεν ἡμῖν ἄριστον παράδειγμα τῶν ἐπιστημονικῶν ἐπισκευῶν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγ. Νικοδήμου; Τέλος δὲ προκειμένου περὶ τοῦ Δαφνίου δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ συνεχισθῶσιν ἐπὶ μικρὸν καὶ αἱ πρὸ χρόνων γενόμεναι ἀνασκαφαὶ ὑπὸ τοῦ Καμπούρογλου καὶ τοῦ Millet, ἀνασκαπτομένου τοῦ χώρου πρὸ τοῦ ἱεροῦ, ὅπου πιθανὸν νὰ ὑπάρχωσι καὶ τάφοι δουκῶν καὶ ἄλλων τῆς φραγκικῆς ἐποχῆς;

Ἀλλὰ παραιτοῦντες τὰ τῆς φθορᾶς ταύτης τῶν βυζαντινῶν καὶ μεσαιωνικῶν ἡμῶν μνημείων, τῶν ὁποίων ἡ καταστροφὴ οὐ μόνον ἐν Ἀττικῇ ὑπῆρξε τόσον μεγάλη, λέγομέν τινα ἐν τέλει περὶ τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ τρόπου τῆς διατηρήσεως αὐτῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν τοι-

χογραφιῶν, ὧν ἡ ὕπαρξις ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν κινδυνεύει. Καὶ πρῶτον συνιστῶμεν τὴν ἔγκαιρον σωτηρίαν τῶν εἰκόνων τῆς Καισαριανῆς, τῶν θαυμασίων τούτων τοιχογραφιῶν, τῶν ὁποίων σπανίως τις συναντᾷ ὁμοίας ἐν ἄλλοις τόποις. Δὲν ἐννοῶ βέβαια τὰς εἰκόνας τοῦ Ἰωάννου Ὑπάτου ἐν τῷ νάρθηκι, αἱ ὁποῖαι καὶ μεταγενέστεραι εἶναι καὶ κατώτεραι τεχνικῶς. Πρόκειται περὶ τῶν τοιχογραφιῶν τοῦ κυρίως ναοῦ καὶ ἰδίᾳ τοῦ τρούλλου, καὶ πρὸ πάντων τοῦ ἱεροῦ καὶ τῆς κόγχης. Πρόκειται τῇ ἀληθείᾳ περὶ ἔργων, ὧν τὴν ἀξίαν οὐδεὶς δυστυχῶς μέχρι σήμερον κατενόησε. Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ Στρυγγόβσκυ γράψας οὐχὶ ὀλίγα περὶ τῆς τοιχοδομίας τοῦ ναοῦ, τὰς εἰκόνας ὡς ἐν παρέργῳ ἀναφέρει, ἀπαξιῶν οἱονεὶ νὰ τὰς ἴδῃ κἂν! Καὶ ὅμως πρόκειται περὶ ἔργων σπανίας καλλιτεχνικῆς ἐκφάνσεως. Ἡ λιτανεία τοῦ ἐπιταφίου καὶ αἱ ἀγγελικαὶ χορεῖαι εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἀπαράμιλλοι. Πόσον δὲ θὰ ἦτο μεγάλη ἀπώλεια, ἐὰν αἱ εἰκόνες αὗται ἠφανίζοντο! Καὶ ἐν τούτοις αἱ δύο πλευραὶ τῶν τοίχων ἠλείφθησαν δι᾽ ἀσβέστου ἀπαλειψάσης τίς οἶδε ποῖα ἀριστουργήματα! Αἱ δὲ λοιπαὶ εἰκόνες σὺν τῷ χρόνῳ καταστρέφονται καὶ ἀποκολλῶνται. Ἤδη δὲ ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν μονὴν μετ᾽ ἐκπλήξεως θεωρεῖ τὸν ἕνα τῶν εὐαγγελιστῶν τῶν εὑρισκομένων ἐπὶ τῶν σφαιρικῶν τριγώνων νὰ κρέμαται πρὸς τὰ κάτω ἀποκολληθεὶς ἀπὸ τοῦ τοίχου. Ἴσως δὲ καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην καθ᾽ ἣν χαράσσονται αἱ γραμμαὶ αὗται νὰ ἔχῃ σωριασθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἐκκλησίας. Ὡς δὲ μανθάνω ἀπὸ μακροῦ διαστήματος κινδυνεύει μὴ ὑπαρχούσης πιστώσεως πρὸς τοῦτο! Ἐὰν δὲ οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα, εἶναι ἆρά γε ἄδικον ὅτι φωνάζουσιν οἱ ξένοι ἀνταποκριταὶ καὶ ἀρχαιολόγοι διὰ τὸν κίνδυνον τῶν ἀρχαιοτήτων; Τοσαύτη ἀμέλεια ἐκ μέρους τοῦ ἐπισήμου Κράτους δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν ἐκ προθέσεως βλάβην αὐτῶν;

Καὶ καταλείπων τὴν Καισαριανήν, πρὶν ἀνέλθω εἰς τὸ λαμπρὸν Ἀστέρι, σημειῶ βραχέα τινὰ περὶ τοῦ πρὸ τῆς Καισαριανῆς μετοχίου τῆς ἰδίας αὐτῆς, τοῦ ὁποίου αἱ τοιχογραφίαι ἀνήκουσαι εἰς τὸν ιϛ´ αἰῶνα (1572) κατὰ τὸ πλεῖστον κατεστράφησαν, ὡς καὶ ἡ παλαιὰ σωζομένη ἐπιγραφὴ τῆς ἀνοικοδομήσεως καὶ ἀνιστορήσεως τοῦ ναοῦ. Δὲν εἶναι ἆρά γε δυνατὸν χάριν τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης τῶν Ἀθηνῶν νὰ διαφυλαχθῶσι καὶ τὰ τελευταῖα ἀπομείναντα λείψανα τοῦ ναΐσκου τούτου, ἀποδιωκομένου τοῦ αὐτόθι γέροντος νεωκόρου,

αἰτίου καὶ αὐτουργοῦ ἠθικοῦ τῆς καταστροφῆς τῶν εἰκόνων τούτων Καὶ ἤδη καταλείπων τὸν ναΐσκον τοῦτον διὰ τῆς ἡμιονικῆς ἀτραποῦ ἀνέρχομαι πρὸς τὸ Ἀστέρι. Περὶ τῶν εἰκόνων αὐτοῦ καὶ τῆς ἀξίας ἔγραψα ἤδη εἰδικὴν πραγματείαν. Δὲν δύναμαι βέβαια ἐνταῦθα νὰ ἐπαναλάβω τὰ ἴδια. Τοῦτο μόνον ἀναφέρω νῦν, ὅτι εἶναι ἀπόλυτος ἡ ἀνάγκη τοῦ καθαρισμοῦ καὶ τῆς συγκολλήσεως τῶν εἰκόνων τῆς ἐγκαταλειφθείσης μονῆς ταύτης πρὶν ἀποπέσωσι καὶ ἀφανισθῶσι. Πρόκειται δὲ περὶ εἰκόνων τοῦ ιϛ′ αἰῶνος λαμπρῶν κατὰ τὴν τεχνικήν. Παρατρέχων δὲ τὸν Ἰωάννην τὸν Θεολόγον, τὸν Ἅγ. Νικόλαον τοῦ Γουδίου καὶ ἄλλας τινὰς ἐκκλησίας τοῦ ἀνατολ. χώρου τῆς ἀττικῆς πεδιάδος, εἰσέρχομαι εἰς τὸν περίφημον ναὸν παρὰ τὸ Γαλάτσι, ὁ ὁποῖος εἶναι ἤδη ἀπὸ ἀρχαιοτέρων αἰώνων γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα ἡ Ὤμορφη Ἐκκλησιὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἀλβανοφώνων τῆς Ἀττικῆς ἀκόμη ὀνομαζόμενος οὕτω (Μπούκουρ). Ἀκιδογράφημα δὲ τοῦ ιη′ αἰῶνος (1769) ἐπὶ τῆς εἰκόνος τοῦ Προδρόμου κατονομάζει ταύτην οὕτω (ομορφικλισιά). Ἆρά γε διὰ τὸ σχῆμα ἐκάλουν ταύτην τοιουτοτρόπως ἢ διὰ τὸν πλουσιώτατον ἐσωτερικὸν διάκοσμον, ὁ ὁποῖος καὶ σήμερον ἔτι ἐν πλείστοις σῴζεται ἀπαρτιζόμενος οὐ μόνον ἀπὸ παντοίας ἁγιογραφίας, ἀλλὰ καὶ διακοσμητικὴν ἐξ ἀνθεμίων καὶ ροδάκων; Ἀμφότερα μὲν ἀναμφιβόλως συντελοῦσι πρὸς τοῦτο, πλειότερον ὅμως, κατὰ τὴν γνώμην μου, αἱ εἰκόνες ἀπὸ τῶν ὁποίων ἦν κατάφορτος ἡ πράγματι ὡραία αὕτη βυζαντινὴ ἐκκλησία. Δὲν μοὶ εἶναι εὐχερὲς εἰς τὸ σύντομον τοῦτο σημείωμα νὰ ἐξάρω τὸν μέγαν πλοῦτον τῶν εἰκονογραφιῶν καὶ τῆς τέχνης τοῦ ναοῦ τούτου. Αἱ πρωτότυποι λίαν εἰκόνες τῆς κόγχης, αἱ εἰκονογραφικαὶ συνθέσεις τῆς δυτικῆς προσθήκης καὶ τοῦ γοτθικοῦ παροικοδομήματος, αἱ παραστάσεις τοῦ Παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν (Δημιουργοῦ), τῶν Ταξιαρχῶν, τῆς Ἁγίας Γλυκερίας κ.λ.π. εἶναι ἄξιαι μεγίστης προσοχῆς. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἀνευρίσκει τις οὐ μόνον πλειόνων τοῦ ἑνὸς αἰώνων εἰκόνας, ἀλλὰ καὶ σημαντικὴν τεχνικήν, καί, τὸ σπουδαιότερον, τὴν ἐπίλυσιν προβλημάτων δυσκολωτάτων, ἀναγομένων εἰς τὴν τεχνικὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀθηναϊκοῦ ἐργαστηρίου. Καὶ ὅμως αἱ πολύτιμοι ὁμοίως εἰκόνες τῆς Ὤμορφης Ἐκκλησιᾶς εἰσῆλθον ἤδη εἰς τὸν δρόμον τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ ἀφανισμοῦ. Αἱ πλεῖσται τούτων, φέρουσαι τὰ σημεῖα τῆς κακώσεως τῶν Τούρκων, παρουσιάζουσι καὶ τὴν ἐντονωτέραν μορφὴν καὶ τὸ

δεῖγμα τῆς ἐγκαταλείψεως καὶ ἀδιαφορίας. Καὶ πάλιν, ἔστω καὶ ἀργά, εἶναι δυνατὸν ἔγκαιρος βοήθεια νὰ ἀποσώσῃ οὐχὶ ἀσήμαντα καὶ μηδαμινὰ πράγματα. Μέχρι τοῦδε ἐδαπανήθησαν 7-8 χιλ. δρ. νομίζω μόνον διὰ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν οὐχὶ μεγάλης ἀξίας ἔργων τοῦ Ἁγ. Δημητρίου τῶν νεωστὶ ἀποκαλυφθέντων. Καὶ ὅμως διὰ τὰ ἔργα ταῦτα τὰ ἀπείρως καὶ ἀσυγκρίτως ἀνώτερα τῆς Ὤμορφης Ἐκκλησιᾶς, τῆς Καισαριανῆς καὶ τῶν ἄλλων δὲν ὑπάρχει κἂν δραχμή!

Τέλος δὲ ἵνα περάνω τὸ βραχύτατον τοῦτο σημείωμα τῆς φθορᾶς τῶν σημαντικωτέρων μόνον εἰκόνων ἀναφέρω τὰς τοιχογραφίας τοῦ Δαφνίου — ἐκτὸς τῶν μωσαϊκῶν — αἱ ὁποῖαι, κάλλιστα καὶ αὐταὶ δείγματα ὡρισμένης ἐποχῆς τοῦ μεταγενεστέρου χρόνου, φθείρονται καὶ ἀφανίζονται. Τινὲς μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἀπὸ χρόνου τινὸς ἐνεοχρωματίσθησαν, ἀποκτήσασαι φόρεμα νέον καὶ πρόσωπον ὑγιοῦς! Ὀλίγα χρήματα θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ περισώσωσι ταύτας καθαριζομένας δι᾽ ἁπλῆς καθαριστικῆς σκευασίας ἐλαιομιγοῦς καὶ προφυλαττομένας ἀπὸ σταγμάτων βροχῆς δι᾽ ἁπλοῦ κοσμητικοῦ γεισώματος. Δὲν θὰ ἦτο ἆρά γε εὐπρεπὲς ἐν τῷ ναῷ τούτῳ νὰ φαίνωνται τὰ ἀριστουργηματικὰ μωσαϊκὰ τοῦ χρόνου τῆς καλλιτέρας βυζαντινῆς περιόδου καὶ αἱ τοιχογραφίαι αὗται αἱ ἐνθυμίζουσαι σημαντικήν τινα τέχνην δημιουργηθεῖσαν ἐν Ἀθήναις παρ᾽ ὅλην τὴν κακὴν τύχην καὶ τὴν δυστυχῆ δίωξιν τῶν Ἀθηναίων; Ἐπὶ τέλους προκειμένου νὰ καταστραφῶσιν ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ δὲν εἶναι προτιμότερον ἀποτοιχιζόμεναι πᾶσαι νὰ μετενεχθῶσιν εἰς τὴν νεωστὶ δημιουργηθεῖσαν Πινακοθήκην πρὸς γνῶσιν τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης τοῦ ἀτυχοῦς τούτου τόπου; Ὁ Σεβασμιώτατος νέος Μητροπολίτης, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε τὴν Προεδρίαν τῆς νέας ἡμῶν Βυζαντινῆς Ἑταιρείας δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν ὡς ἐπίσημος νὰ βοηθήσῃ ἡμᾶς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο; Ἵνα δὲ καταστῇ αὐτῷ εὔκολος πᾶσα φροντὶς πρὸς σωτηρίαν τῶν εἰκονογραφικῶν ἡμῶν κειμηλίων, σκοποῦμεν νὰ διαγράψωμεν κατὰ τὸν μᾶλλον σύντομον καὶ σαφῆ τρόπον τὰ ὅρια τῆς οὕτω μελλούσης νὰ συντελεσθῇ ἐργασίας. Δέον δὲ αὕτη οὐ μόνον νὰ στηριχθῇ ἐπὶ νομοθετημάτων καὶ δαπάνης ἀποβλεπούσης τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ἤδη φθαρέντων, ἀλλὰ καὶ τὴν πρόληψιν ἀπὸ πάσης νέας καταστροφῆς διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ὑποδείξεως καὶ τῆς μαθήσεως τῆς ἀξίας τῶν ἔργων τούτων, ὅσον καὶ ἂν φαίνωνται κακόσχημα δῆθεν εἰς τοὺς νεαροὺς

ἀποφοίτους τοῦ Πολυτεχνείου, τοὺς μαθητὰς τῶν ἀδιαλλακτοτέρων καὶ φανατικῶν καταφρονητῶν — λόγῳ ἀγνοίας καὶ ἀμαθείας — καθηγητῶν. Τὰ μέτρα δὲ ταῦτα τὰ ἀναγόμενα εἴς τε τὴν δημιουργίαν μονοετοῦς εἰκονογραφικῆς Σχολῆς μετὰ σπουδῆς τῶν ἔργων τοῦ Δαφνίου, τῆς Καισαριανῆς, τοῦ Θησείου κλπ. καὶ γνώσεις τῆς ἱστορίας τῆς χριστιανικῆς ἑλληνικῆς τοὐλάχιστον τέχνης, καὶ τὴν μάθησιν τῶν τρόπων τῆς διατηρήσεως καὶ τῆς λεπτῆς ἐπιδιορθώσεως καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἐν ἰδίῳ ἄρθρῳ μέλλομεν ἐν τοῖς ἑπομένοις ν' ἀναπτύξωμεν.

Δρ ***Δ. Ν. Καλογερόπουλος.***
καθηγητής.

Η ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ 1917-1918

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ

(Συνέχεια τῆς σελ. 283).

Τὸ δὲ λῆγον σχολικὸν ἔτος διήνυσεν ἡ Σχολή, ὡς πάντοτε, καλῶς, παρὰ τὰς μεγάλας δυσχερείας τῶν πονηρῶν τούτων χρόνων. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ σχολικοῦ ἔτους τὸ κτίριον τῆς Σχολῆς ἐπετάχθη διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' εὐτυχῶς κατέστη δυνατὸν ν' ἀφεθῇ ἡμῖν ἱκανὸς χῶρος πρὸς κανονικὴν διεξαγωγὴν τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς. Τὸ δὲ Συμβούλιον τῆς Σχολῆς, εἰς ὃ προσετέθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπίλεκτον μέλος, ὁ ἐπὶ τῆς Περιθάλψεως Ὑπουργὸς κ. Σ. Σῖμος, ἐπέτρεψεν ἡμῖν ἐγκαίρως νὰ φροντίσωμεν περὶ ἐφοδιασμοῦ τῆς Σχολῆς διὰ τῶν ἀναγκαίων τροφίμων, οὕτως, ὥστε οὐδεμία ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ σοβαρὰ δυσχέρεια καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν παρουσιάσθη τοῦ ἔτους. Εὐτυχῶς καὶ ἡ ὑγεία τῶν μαθητῶν διετηρήθη σταθερὰ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ τῆς Σχολῆς ζωὴ ἐξηκολούθησεν εὔρυθμος καὶ κανονική. Εὐχαριστοῦμεν τῷ Σ. Συμβουλίῳ, μετὰ θερμοῦ καὶ ἀδιαπτώτου διαφέροντος μεριμνήσαντος περὶ τῆς Σχολῆς, καὶ πᾶσι τοῖς παρασχοῦσιν ἡμῖν τὴν συνεργασίαν αὐτῶν. Ὡσαύτως εὐχαριστοῦμεν τοῖς συναδέλφοις Καθηγηταῖς διὰ τὴν ὁλοπρόθυμον ἐπιτέλεσιν τοῦ ὑψηλοῦ καθήκοντος τῆς διδασκαλίας, ἀνελλιπῶς διεξαχθείσης. Προσετέθησαν δὲ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πρὸς διδασκαλίαν τῶν φιλολογικῶν καὶ φιλοσο-

φικῶν μαθημάτων νέοι καθηγηταί, οἱ κ.κ. Γ. Σωτηριάδης, Ξ. Λαμπρίδης, Κ. Λογοθέτης καὶ Κ. Κουραβέλος, δι᾽ ὧν μεγάλως ἐνισχύθη τὸ παιδευτικὸν καὶ μορφωτικὸν τῆς Σχολῆς ἔργον. Ἀλλὰ μεγάλη διὰ τὴν Σχολὴν ἀπώλεια ὑπῆρξεν ἡ ἀποχώρησις σοφοῦ καὶ γεραροῦ διδασκάλου τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, τοῦ κ. Γεωργίου Καρβούνη, ἕνεκα γήρατος παραιτηθέντος. Ὁ κ. Καρβούνης, ἐπὶ εἰκοσαετίαν περίπου διδάξας ἐν τῇ Σχολῇ, ἧς παλαιὸς ὑπῆρξε τρόφιμος, ἀνεδείχθη ἓν τῶν σεμνωμάτων αὐτῆς μετ᾽ ἐξαιρετικοῦ καὶ παραδειγματικοῦ ζήλου ἐργασθείς, λίαν δὲ δικαίως καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ Σχολῇ καὶ διὰ τὴν ἐκτὸς αὐτῆς προτέραν πνευματικὴν δρᾶσιν ἐξεφράσθη αὐτῷ ἡ βασιλικὴ εὐαρέσκεια.

Κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος ἐνεγράφησαν 72 μαθηταί, 58 ἐσωτερικοὶ καὶ 14 ἐξωτερικοί. Τῶν ἐσωτερικῶν 28 ἦσαν ὑπότροφοι τῆς Ριζαρείου περιουσίας ἐκ Ζαγορίου καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, 11 διαφόρων κληροδοτημάτων καὶ κληρονομιῶν καὶ 19 ἰδιοσυντήρητοι. Κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας παλαιός τις τρόφιμος τῆς Σχολῆς ἀνήγγειλεν ἡμῖν ὅτι προτίθεται νὰ ἱδρύσῃ σημαντικωτάτην ὑποτροφίαν ἐν τῇ Σχολῇ, ὅπως σπουδάζωσιν ἐν αὐτῇ νέοι προωρισμένοι διὰ τὸν Κλῆρον. Εἰς τὰς ἐξετάσεις προσῆλθον 63, ὧν 4 μένουσιν ἐν τῇ αὐτῇ τάξει, 4 παραπέμπονται εἰς ἀνεξέτασιν κατὰ Σεπτέμβριον, 44 προβιβάζονται εἰς ἀνωτέρας τάξεις καὶ ἀπολύονται οἱ ἑξῆς 11: Ἀγησίλαος Παρτσάλης ἐκ Ζαγορίου μετὰ τοῦ βαθμοῦ ἄριστα, Μιχαὴλ Ράπτης ἐκ Ζαγορίου, Νικηφόρος Καλογερᾶς ἐκ Σπετσῶν, Στέφανος Σπαθάκης ἐκ Ζαγορίου, Κλήμης Παπαϊωάννου ἱεροδιάκονος ἐκ Κύπρου, Θεόδωρος Γιακουμῆς ἐξ Ἄρτης, Παῦλος Τζιμόπουλος ἐκ Ζαγορίου, Ἀθανάσιος Φιλίδης ἐκ Ζαγορίου μετὰ τοῦ βαθμοῦ λίαν καλῶς, Δημήτριος Σιναχάμης ἐξ Ἠλείας, Ἰωάννης Μανεσιώτης ἐκ Λαρίσσης καὶ Ἀγαθάγγελος Ἐλευθερίου ἱεροδιάκονος ἐκ ΚΠόλεως μετὰ τοῦ βαθμοῦ καλῶς. Τὸ Πρασακάκειον βραβεῖον ἐκ δραχμῶν πεντακοσίων ἀπενεμήθη τῷ Ἀγησιλάῳ Παρτσάλη, δικαιουμένῳ νὰ εἰσπράξῃ τὸ ποσὸν τοῦτο ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Σχολῆς μετὰ τὴν χειροτονίαν του.

Πρὸς ὑμᾶς, ἀγαπητοί, τοὺς εὐτυχήσαντας διὰ τῆς θείας χάριτος καὶ διὰ τῶν μεριμνῶν τῆς φιλοστόργου ταύτης πνευματικῆς Μητρὸς νὰ φθάσητε αἰσίως εἰς τὸ τέρμα τῶν σπουδῶν σας, μετὰ τῆς μεγά-

λης ἡμῶν χαρᾶς ἐκφράζομεν ἐγκάρδιον εὐχὴν ὅπως εὐτυχήσητε καὶ ἐν τῷ ἔξω τῆς Σχολῆς διανοιγομένῳ ἑκάστῳ ὑμῶν σταδίῳ. Βαθέως συγκινούμεθα ἀναλογιζόμενοι ὅτι τινὲς ἐξ ὑμῶν κληθέντες νὰ ἐπιτελέσητε τὸ ὕψιστον πρὸς τὴν Πατρίδα καθῆκον μεταβαίνετε ἀπὸ τῆς Σχολῆς εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, ὅπως προτάξητε τὸ στῆθός σας κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος, ὅπως ἀγωνισθῆτε καὶ ὑμεῖς ὑπὲρ τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν δούλων ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ τῆς τυραννικῆς ἀπολυταρχίας. Εὐχόμεθα τετιμημένοι καὶ ἔνδοξοι νὰ ἐπανακάμψητε εἰς τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης, εἰς τὴν ἱερὰν διακονίαν τοῦ Εὐαγγελίου, δι᾿ ἣν παρεσκεύασεν ὑμᾶς ἡ Μήτηρ Σχολή. Ἀλλὰ πάντες μὲν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐξαιρέτως δὲ οἱ στρατευόμενοι, καὶ ἐν μέσῳ τῶν συναγωνιστῶν σας μὴ παύσητε ἔργῳ καὶ λόγῳ καθιστάμενοι ὑποδείγματα πειθαρχίας, τάξεως καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὸ καθῆκον, ζῶντες κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἐνθυμούμενοι πάντοτε ὅτι ἔθνη μεγάλα καὶ περιφανῆ ἐγκαυχῶνται ὡς χριστιανικά, ὁ δὲ ἀληθὴς πολιτισμὸς μόνον ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ δύναται νὰ στηριχθῇ. Δι᾿ αὐτῶν διαγράφεται ἡ ἀληθὴς τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἔννοια καὶ ὁ σκοπός, διαπλάσσεται καὶ ἀνακαινίζεται ἑκάστοτε ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία. Ἡ ἐλευθερία καὶ τὸ δίκαιον, πᾶν ὅ,τι τὸν ἀληθῆ χαρακτηρίζει πολιτισμὸν εἶναι ἀπαυγάσματα τοῦ χριστιανικοῦ φωτός. Ὑπ᾿ αὐτὸ καὶ δι᾿ αὐτοῦ συνετελέσθη πᾶσα τῆς ἀνθρωπότητος πρόοδος. Καὶ αὐτοὶ δ᾿ ἔτι οἱ μακρὰν μὲν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἱστάμενοι λαοί, ἔργα δὲ πολιτισμοῦ ἀληθοῦς ἐπιτελοῦντες εὑρίσκονται λεληθότως ὑπὸ τὸ χριστιανικὸν φῶς, διότι πᾶσα μεγάλη καὶ ὑψηλὴ ἰδέα ἐξ αὐτοῦ ἀνέλαμψεν. Ὑπὲρ τοιούτων ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν διεξάγεται καὶ ὁ παγκόσμιος πόλεμος τῆς σήμερον, οὗτινος συμμετέχει καὶ ἡ φιλτάτη ἡμῶν πατρίς. Ὁ δὲ πολιτισμὸς τῆς αὔριον, τῆς μεταπολεμικῆς ἐποχῆς, ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ θὰ στηριχθῇ, διότι, ὅπως δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐν τῇ γῇ φυσικὴ ζωὴ ἄνευ ἡλίου, οὕτω δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ πνευματικὴ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ζωὴ καὶ πρόοδος καὶ ἀληθὴς πολιτισμὸς καὶ ἐλευθερία ἄνευ τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανισμοῦ, ὃν κατ᾿ ἐξοχὴν ἡ ἡμετέρα ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀντιπροσωπεύει.

Ὁ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης Βασιλεύς, ὁ οὐράνιος τῶν φώτων Πατήρ, ὁ ἀγαγὼν ὑμᾶς εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς ἀποπερατώσεως

τῶν ὑμετέρων σπουδῶν ἐν τῇ Σχολῇ, ἔστω ὑμῖν παραστάτης καὶ χειραγωγὸς ἐν παντὶ τῷ ἐκτὸς αὐτῆς βίῳ.

Ο ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟΝ

(Συνέχεια τῆς σελ. 285).

Ὁ Ἄγγλος διοικητὴς τοῦ τομέως Στρυμόνος ἀντιστράτηγος κ. Bridge μαθὼν παρὰ τοῦ ὑποστρατήγου κ. Νίδερ τὴν εἰς τὸ μέτωπον ἔλευσιν τοῦ Μητροπολίτου διεμήνυσεν αὐτῷ τὴν χαράν του καὶ παρεκάλεσεν ὅπως μετὰ τὴν ἐπίσκεψίν του εἰς τοὺς καταυλισμοὺς εὐαρεστηθῇ νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ εἰς τὸ στρατηγεῖον. Τοῦτο καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἀνὰ τοὺς καταυλισμοὺς περιοδείας του. Ὁ κ. Bridge, τύπος Ἄγγλου gentleman, ὑπεδέχθη μεθ' ὅλου τοῦ ἐπιτελείου του τιμητικῶς τὸν Μητροπολίτην πρὸ τοῦ στρατηγείου του, τὸ ὁποῖον εἶναι τοποθετημένον ἐπὶ θέσεως εὐρυτάτου ὁρίζοντος, μὲ ὅλην τὴν ἄνεσιν, τὴν ὁποίαν μόνον οἱ Ἄγγλοι δύνανται καὶ γνωρίζουν νὰ δημιουργοῦν καὶ εἰς τὰς προσωρινάς, ἐν ὑπαίθρῳ διαμονάς των. Ὁ Ἀντιστράτηγος παρέθηκεν ἐν τῇ ἐπιχαρίτως δι' εἰκόνων καὶ ἐπίπλων ηὐπρεπισμένῃ αἰθούσῃ του τέϊον εἰς τὸν Μητροπολίτην καὶ τὴν συνοδείαν του. Ἠρώτησε μετ' ἐνδιαφέροντος περὶ τῶν ἐντυπώσεων τοῦ Μητροπολίτου ἐκ τῶν δύο τομέων τοῦ μετώπου τοὺς ὁποίους ἐπεσκέφθη, καὶ ηὐχαρίστησεν αὐτὸν διὰ τὴν συμβολὴν τὴν ὁποίαν παρέχει εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τῆς αὐτοπροσώπου ἀπονομῆς τῶν εὐλογιῶν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν ἀγωνιζόμενον ἑλληνικὸν στρατόν. Ἐπῄνεσε δι' ἐκφράσεων θερμῶν τὰς ἀρετὰς τοῦ Ἕλληνος στρατιώτου, τὸν ὁποῖον εὑρίσκει ὄχι μόνον ἀνδρεῖον, ἀλλὰ καὶ μὲ πρωτοβουλίαν καὶ εὐκόλως προσοικειούμενον τὰς νέας πολεμικὰς μεθόδους. Εἶναι βέβαιος ὅτι, ὅταν θὰ συμπληρωθῇ ἡ ἐπιστράτευσις, ἡ Ἑλλὰς θὰ δρέψῃ νέας δάφνας δόξης. Ὁ Μητροπολίτης ἐξέφρασε τὴν χαράν του, διότι ἀκούει τόσον εὐμενεῖς κρίσεις περὶ τοῦ Ἕλληνος στρατιώτου ἀπὸ τόσον διακεκριμένον Ἄγγλον στρατηγόν, διεβεβαίωσε δὲ τὴν Αὐτοῦ Ἐντιμότητα ὅτι ὁ ἑλληνικὸς στρατός, ὡς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ἤδη γνωρίζει, θεωρεῖ δι' ἑαυτὸν μέγα εὐτύχημα, διότι συμπολεμεῖ μετ' Ἄγγλων στρατιωτῶν, τῶν ὁποίων θαυμάζει τὴν ἀνδρείαν καὶ ἐκτιμᾷ τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετήν. Ὅταν δὲ ὁ Μητροπολίτης διηγούμενος τὰς ἐκ τοῦ μετώπου τοῦ Ἀξιοῦ ἐντυπώσεις του προσέθηκε τὴν λεπτομέρειαν ὅτι ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται παρεκάλεσαν αὐτὸν νὰ διακηρύξῃ ἐν Ἀθήναις ὅτι δὲν θεωροῦν σύμφωνον πρὸς τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις νὰ τίθενται ὑπὸ πλουσίων πατριωτῶν χρηματικὰ ἔπαθλα δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι θὰ διακριθοῦν διὰ πράξεων ἐξαιρετικῶς γενναίων εἰς τὸν πόλεμον, ὁ κ. Bridge καὶ οἱ λοιποὶ παρόντες Ἄγγλοι ἀξιωματικοὶ ἐξεδήλωσαν θαυμασμὸν πρὸς τὴν τοιαύτην τοῦ Ἕλληνος στρατιώτου ἀντίληψιν.

Προπεμφθεὶς μετὰ τιμῶν ἐκ τοῦ στρατηγείου ὁ Μητροπολίτης κατηυθύνθη πρὸς τὸ παρὰ τὴν κεντρικὴν ὁδὸν ἀρτιπαγὲς νοσοκομεῖον τοῦ ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἐγκατασταθὲν ἐκεῖ μόλις τὴν προτεραίαν ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου τῶν-

στρατιωτικῶν νοσοκομείων ὀργανωτοῦ κ. Ἀθανασάκη. Αἱ ἀδελφαὶ νοσοκόμοι κυρία Φούμη καὶ δεσποινίδες Ἀθανασάκη καὶ Βασιλοπούλου περιήγαγον τὴν Α. Σεβασμιότητα εἰς ὅλα τὰ τμήματα τοῦ νοσοκομείου, τὸ ὁποῖον εἶναι πρότυπον τελειότητος. Ὁ Μητροπολίτης ἐπέστρεψεν εἰς Θεσσαλονίκην μετὰ τῆς συνοδείας του ἐν νυκτερινῇ πορείᾳ δι' ὅλης τῆς ὁδοῦ.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἐπεσκέφθη τὸ κατάστημα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀρχιερατικοῦ Συμβουλίου, τὸ ὁποῖον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης διοικεῖ τὰς Μητροπόλεις τῆς νέας Ἑλλάδος καθ' ἣν ἔλαβε πληρεξουσιότητα ἀπὸ τῆς γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Ἱεραρχῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, καὶ ἀντήλλαξε μετ' αὐτοῦ σκέψεις ἐπὶ γενικῶν τινων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Ὥρᾳ δὲ 3η μ. μ. ἀνεχώρησε σιδηροδρομικῶς εἰς Ἀθήνας, προπεμφθεὶς μέχρι τοῦ σταθμοῦ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κασσανδρείας κ. Εἰρηναίου, μέλους τοῦ ἐκκλησιαστ. ἀρχιερατικοῦ Συμβουλίου, καὶ τοῦ Σεβ. πρῴην Λεοντοπόλεως κ. Σωφρονίου, διευθυντοῦ τοῦ «Γρηγορίου Παλαμᾶ».

Καθ' ὁδὸν ὁ Μητροπολίτης συνώψισε τὰς ἐκ τοῦ ὅλου ταξειδίου ἐντυπώσεις του πρὸς τὸν καθ' ὅλον τὸ ταξείδιον παρακολουθήσαντα αὐτὸν δημοσιογράφον κ. Μιχ. Ροδᾶν, ἀνταποκριτὴν τῆς «Πατρίδος» καὶ τοῦ «Βαλκανικοῦ Ταχυδρόμου», ὡς ἀκολούθως:

«Ἡ γενικὴ ἐντύπωσίς μου εἶναι ὅτι ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον εἰς τὸ μέτωπον ἐπικρατεῖ πνεῦμα ἐνθουσιασμοῦ καὶ αἰσιοδοξίας.» Οὐδεὶς φέρει βαρέως τὸν πόλεμον. Πάντες, ἀξιωματικοὶ καὶ ὁπλῖται, τὸν θεωροῦν ὡς ἀφορμὴν νέας ζωῆς καὶ δόξης διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ὅλοι πιστεύουν ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ συμπληρωθῇ ἡ πανελλήνιος ἐθνικὴ ἑνότης καὶ λάβῃ τὸ ὁριστικόν του τέλος ἀγών, ὁ ὁποῖος ἤρχισε πρὸ 97 ἐτῶν. Οὐδεὶς εἰς τὸ μέτωπον ἐνθυμεῖται πλέον τὰς μηδαμινότητας τῶν ἡμερῶν τῆς ἐθνικῆς διαιρέσεως καὶ ἐθνικῆς λοξοδρομίας. Ὅλοι βλέπουν ἐκεῖθεν τῆς γραμμῆς τοῦ πυρὸς καὶ ἀντιλαμβάνεται ὁ ἐπισκέπτης τὴν ἀνυπομονησίαν των καὶ τὴν ὄρεξιν ποῦ ἔχουν νὰ ὑπερπηδήσουν τοὺς φραγμοὺς καὶ τοὺς τεχνητοὺς καὶ τοὺς φυσικοὺς καὶ νὰ πλήξουν τὸν ἐχθρὸν εἰς αὐτήν του τὴν καρδίαν. Θαυμάζουν, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἀγαποῦν τοὺς Γάλλους καὶ τοὺς Ἄγγλους συμπολεμιστάς των καὶ ἀντιλαμβάνονται ὅτι ἐκ τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς διαγωγῆς των πρόκειται νὰ δώσουν εἰς τὰ φιλελεύθερα καὶ ἀληθῶς πεπολιτισμένα ἔθνη τῆς Δύσεως τὸ μέτρον ὄχι μόνον τῆς ἑλληνικῆς ἀνδρείας, ἀλλὰ καὶ τῆς καθόλου ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀρετῆς. Ἡ ἐπιθυμία των εἶναι αὐτοὶ ν' ἀναλάβουν τὰς περαιτέρω εἰς κόπους καὶ αἷμα θυσίας ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ μετώπου, εὐγνωμόνως ἀναγνωρίζοντες ὅτι ἱκανὰς ὑπέστησαν χάριν τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος θυσίας οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἄγγλοι, ὅπως ἐμποδίσουν τὸν ἐχθρὸν νὰ προελάσῃ καὶ ἐπὶ ἄλλων ἑλληνικῶν ἐδαφῶν.

»Εἰς τὴν τελευταίαν ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ Στρυμόνος προέλασιν, ἡ ὁποία ἐπέτυχε πλήρως τοῦ ἀντικειμενικοῦ της σκοποῦ καὶ τῆς ὁποίας οἱ καρποὶ μένουν ἀκόμη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, οἱ στρατιῶταί μας δὲν ἀποδίδουν εἰμὴ τὴν ἀξίαν ἑνὸς πρώτου ἀπὸ τῶν χαρακωμάτων ἅλματος, παραξενεύονται δὲ ὅταν ἀναγινώσκουν εἰς τὰς ἐφημερίδας ἐνθουσιώδεις κρίσεις. Φυλάξατε, λέγουν, τὸν ἐνθουσιασμόν σας διὰ τὰ μεγαλείτερα κατορθώματα, τὰ ὁποῖα θὰ σᾶς παρουσιάσωμεν ἅμα ὡς δοθῇ ἡ πρὸς τὰ ἐμπρὸς διαταγὴ τοῦ Ἀρχιστρατήγου.

»Ἡ μέριμνα τοῦ Κράτους καὶ τῆς κοινωνίας πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ ἄνεσιν τῶν οἰκογενειῶν τῶν μαχητῶν ἔχει πολλαπλασιάσει τὸν ἐνθουσιασμόν των καὶ τὴν προθυμίαν των νὰ θυσιάσουν ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς Πατρίδος. Ἰδιαίτερον γνώρισμα τοῦ στρατοῦ μας ἐν τῷ μετώπῳ εἶναι ἡ ἤρεμος ἀποφασιστικότης, ἀπορρέουσα πάντως ἐκ τῆς πλήρους ἐπιγνώσεως τῆς ἱερότητος τοῦ σκοποῦ τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ παγκοσμίου ἀγῶνος. Τὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς ἱερότητος τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς προθυμίας πρὸς ἐθελοθυσίαν μαρτυρεῖ βεβαίως καὶ ἡ μετὰ τόσης ἐπισημότητος ὑποβληθεῖσα παράκλησις, ὅπως οἱ φιλοπάτριδες πλούσιοί μας δώσουν κατεύθυνσιν φιλανθρωπικὴν εἰς τὰς δωρεάς των καὶ οὐχὶ ἐπιβραβευτικὴν τῆς ἑλληνικῆς ἀνδρείας, ἡ ὁποία δὲν ἔχει ἀνάγκην ἐλατηρίων χρηματικῶν, ὅπως ἐκδηλωθῇ μὲ ὅλην αὐτῆς τὴν δύναμιν».

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Οἱ Ἀμερικανοὶ περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ χριστιανισμοῦ.

Κατὰ πληροφορίας ἐγκύρους ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τὸ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἐλευθέρας καὶ δούλης, ἐνδιαφέρον ἤρχισε νὰ ἐπεκτείνηται εἰς ὅλας τὰς λαϊκὰς τάξεις, πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἀμερικανικοῦ κλήρου, τοῦ συμπαθῶς πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν διακειμένου. Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίας ἡ γενίκευσις τοῦ ἐνδιαφέροντος προσκρούει εἰς μίαν ἐν Ἀμερικῇ κρατοῦσαν ἀντίληψιν ὅτι ἐν Ἑλλάδι δὲν ὑπάρχει ἀνεξιθρησκία, παρὰ πολλοῖς δὲ τῶν Ἀμερικανῶν ἡ Ἑλλὰς ὀνομάζεται χώρα χωρὶς Εὐαγγέλιον.

Εὐτυχῶς ἡ Ἑλλὰς οὔτε χώρα χωρὶς Εὐαγγέλιον εἶναι οὔτε χώρα χωρὶς ἀνεξιθρησκίαν. Ἐὰν εἰς ἄλλας χώρας ἡ ἀνεξιθρησκία ἔχῃ τὴν μορφὴν κρατικοῦ θεσμοῦ, ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀνεξιθρησκία ἀπορρέει ἐξ αὐτῆς τῆς ἰδιοσυστασίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, διὰ τοῦτο καὶ οὐδὲ συνέβη ποτὲ ἐν ἑλληνικῇ χώρᾳ θρησκευτικὴ πλειονοψηφία νὰ καταδιώξῃ ἢ καταπιέσῃ θρησκευτικὴν μειονοψηφίαν οἱουδήποτε ἀνεγνωρισμένου θρησκεύματος. Ἐὰν δὲ ὡς ἔλλειψις ἀνεξιθρησκίας χαρακτηρίζεται τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐμμένει προσηλωμένος εἰς τὸ πάτριον θρήσκευμα, τὴν ὀρθοδοξίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει συνδέσῃ ἀναποσπάστως μετὰ τοῦ ἐθνισμοῦ του, τοῦτο εἶναι ἄξιον ὄχι μομφῆς ἀλλ' ἐπαίνου. Καὶ ἡ γνώμη δὲ ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶναι χώρα χωρὶς Εὐαγγέλιον, στηριζομένη ἴσως ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἔχει ἀπαγορευθῇ ἡ διάδοσις μεταφράσεων τῶν ἁγ. Γραφῶν ἐκδόσεως τῆς βιβλικῆς Ἑταιρείας, εἶναι πεπλανημένη. Δὲν θὰ ὑποστηρίξωμεν βεβαίως ὅτι ἡ ἁγία Γραφὴ ἀναγινώσκεται ὅσον θὰ ἔπρεπεν ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ· ἀλλὰ μελέτη εἰδικὴ ἐπὶ τοῦ ζητήματος θὰ ἀπεδείκνυεν ὅτι δὲν εἴμεθα ἀπροθυμότεροι εἰς τὸ νὰ ἀκούσωμεν ἢ ἀναγνώσωμεν ἐν Ἑλλάδι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου οἱουδήποτε ἄλλου χριστιανικοῦ ἔθνους.

Εἶναι ὁμολογουμένως λυπηρὸν δι' ἡμᾶς ὅτι ἐν Ἀμερικῇ, ὁπόθεν ἐξαρτᾶται κατὰ μέρος μέγιστον ἡ τύχη τῶν μικρῶν φιλελευθέρων ἐθνῶν, ἐπικρατεῖ δυσμενὴς ἀντίληψις περὶ τοῦ θρησκευτικοῦ βίου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Καὶ εἶναι εὐχῆς ἔργον νὰ ἐξευρίσκετο τρόπος νὰ διαφωτισθῇ ὁ μέγας χριστιανικὸς λαὸς τῆς Ἀμερικῆς περὶ τῆς πραγματικῆς θρησκευτικῆς καταστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία, ἐὰν ἔχῃ ἀνάγκην ἐν πολλοῖς διορθώσεως, δὲν εἶναι ὅμως καὶ τοιαύτη, ὥστε νὰ θεωρῆται στάσιμος καὶ ἄνευ τάσεως πρὸς πρόοδον.

Ἄγγλοι καὶ Γερμανοί.

Φαίνεται ὅτι παρὰ τὰ δρακόντεια μέτρα, δι᾿ ὧν ἡ πρωσσικὴ στρατοκρατία συνέχει ὑπὸ σιδηρᾶν πειθαρχίαν τὸν γερμανικὸν λαόν, ἀκτῖνές τινες ἐλευθέρου φωτὸς διασχίζουσιν ἐνίοτε τὰ ἐρέβη τοῦ γερμανικοῦ οὐρανοῦ. Τοῦτο τοὐλάχιστον μαρτυρεῖ ὁ κώδων τοῦ κινδύνου, ὃν ἔκρουσεν ἐπ᾿ ἐσχάτων ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Λειψίᾳ Πανεπιστημίου Πέτερς, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐν Γερμανίᾳ ἐπεκτάσεως τῆς φανερᾶς φιλελευθέρας ἀγγλικῆς προπαγάνδας, τῆς ὁποίας μετὰ παρρησίας ἀνομολογεῖ καὶ τὸν τίμιον καὶ εἰλικρινῆ χαρακτῆρα. «Ἡ προπαγάνδα ἡ ἀγγλική, εἶπεν ὁ Πέτερς, γίνεται εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ εἰς τὸ φῶς τοῦ πολιτισμοῦ, μόνον δὲ μὲ τὰς ὡρισμένας ἰδέας, εἰς τὰς ὁποίας πιστεύει ἡ Ἀγγλία. Καὶ ποῖαι αἱ ἰδέαι αὗται; Ἐλευθερία, δημοκρατία, δίκαιον τῶν λαῶν. Ἐφ᾿ ὅσον δὲ οἱ Ἄγγλοι πιστεύουν εἰς αὐτὰς καὶ ἀγωνίζονται ὑπὲρ αὐτῶν, οὐδεμία δύναμις εἰς τὸν κόσμον θὰ δυνηθῇ νὰ ἀποτρέψῃ τὴν πραγματοποίησιν τῶν τοιούτων ἰδεωδῶν».

Παραλλήλως πρὸς ταῦτα ὁ δόκτωρ Μιελόν, ἄλλοτε διευθυντὴς τῶν χυτηρίων Κρούπ, ἐν νεωστὶ ἐκδοθέντι βιβλίῳ του ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ ἠρημωμένη Εὐρώπη» γράφει τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν συμπατριωτῶν του: «Ἂν οἱ Γερμανοὶ ἐπιβάλωσιν εἰς τὴν Εὐρώπην τὴν ἡγεμονίαν των, θὰ παραστῶμεν εἰς τὴν φυγὴν τῶν Εὐρωπαίων ἐκ πάντων τῶν σημείων ἐφ᾿ ὧν αὕτη ἐκτείνεται. Αἱ μᾶλλον ἀπόκεντροι γωνίαι τῆς Εὐρώπης θὰ εἶναι αἱ μᾶλλον περιζήτητοι, καὶ ἂν μηδεμία χώρα τῆς Δύσεως διαφύγῃ τοὺς ὄνυχας τῆς γερμανικῆς διοικήσεως, θὰ σημειωθῇ γενικὴ μετανάστευσις πέραν τῶν ὠκεανῶν πρὸς ἀνεύρεσιν ἀσύλου ἀλυμάντου ἐκ τοῦ γερμανικοῦ μιάσματος. Μόνον ἂν ἡ γερμανικὴ ἐπιδρομὴ παλιννοστήσῃ εἰς τὸ ἀρχαῖον λίκνον της, τότε καὶ μόνον ἡ ζωὴ θὰ καταστῇ ἐν Εὐρώπῃ ἀνεκτὴ ὡς καὶ πρότερον».

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐκκλησιαστικά.

Ἱ. Μητρόπολις Ἀθηνῶν.—Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποσπασθέντος εἰς τὸν στρατὸν ἱεροκήρυκος Ἀττικῆς καὶ προσωρινοῦ πρωτοσυγκέλλου τῆς ἱ. Μητροπόλεως πανοσ. ἀρχιμ. κ. Παν. Φωστίνη διωρίσθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νέου νόμου βοηθὸς ἐπίσκοπος ἐν τῇ ἱερᾷ Μητροπόλει Ἀθηνῶν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Δοροστόλου κ. Ἀλέξανδρος.

Ἱερὰ Σύνοδος. — Συνεδρία τῆς 23 Μαΐου.— Ἠκυρώθη συνῳδὰ τῷ ς΄ τῆς Δ΄ οἰκ. συνόδου κανόνι ἡ τῇ 20 Ἰαν. ἐ. ἔ. ἐν Ἀθήναις παρ᾿ ἐνορίαν ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς οἰκείας ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς καὶ κατὰ παράβασιν τῶν λοιπῶν κειμένων σχετικῶν ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων γενομένη χειροτονία εἰς διάκονον τοῦ ἐκ τοῦ χωρίου Γαβριᾶ τῆς Μεσσηνίας Γεωργ. Π. Σακελλαροπούλου.

—Διὰ τηλεγραφικῆς ἐγκυκλίου ἀπεφασίσθη νὰ παρακληθῶσιν οἱ Ἐπίσκοποι καὶ αἱ ἐπισκοπ. Ἐπιτροπεῖαι νὰ ὑποβάλωσι πίνακα τῶν ἐν ταῖς περιφερείαις αὐτῶν ὑπηρετούντων κληρικῶν πτυχιούχων τῆς Θεολογικῆς καὶ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς καὶ Διδασκαλείου ἢ Γυμνασίου, καὶ λαϊκῶν πτυχιούχων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις . . . . δρχ. 10
Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις . . . . . » 12
Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ . . . . . » 15
Ἕκαστον τεῦχος δρχ. 0,35.

ΓΡΑΦΕΙΑ
ἐν τῇ ἱερᾷ Μητροπόλει Ἀθηνῶν

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΧΑΡΙΛΑΟΣ Ι. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ δ.θ.